



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 433/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej advokátom doc. JUDr. B. F., PhD., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 25 C 169/2011 zo 7. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou

namietala porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25 C 169/2011 zo 7. februára 2013.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 25 C 169/2011 domáha proti Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „odporkyňa“) náhrady škody a nemajetkovej ujmy.

Okresný súd uznesením sp. zn. 25 C 169/2011 zo 7. februára 2013 uložil sťažovateľke povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 561 992,70 € v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

Podľa názoru sťažovateľky toto rozhodnutie okresného súdu je v rozpore z ustanoveniami § 141a ods. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ako aj so zámerom zákonodarcu v súvislosti s týmto ustanovením, taktiež s ustanovením § 4 ods. 1 písm. k) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), ako aj so zásadou rovnosti účastníkov konania.

Sťažovateľka tvrdí, že výrok napadnutého rozhodnutia okresného súdu je založený na nesprávnom právnom posúdení veci, keď okresný súd na zistený skutkový stav aplikoval síce správnu právnu normu, ale nesprávne ju interpretoval.

Podľa sťažovateľky interpretácia ustanovenia § 141a ods. 1 OSP založená na premise, že súd je vždy povinný uložiť navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na

trovy konania, ak to navrhne odporca a ak je v konaní uplatňované právo na zaplatenie peňažnej sumy, pričom u navrhovateľa nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, je nesprávna.

Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti ďalej argumentuje:

«Pri rozhodovaní súdu o návrhu odporcu na zloženie preddavku na trovy konania nie je totižto právne bezvýznamné, kto je odporcom. Ak je odporcom subjekt, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní..., je vylúčené, aby bola navrhovateľovi uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Bráni tomu ústavne súladná interpretácia ustanovenia § 141a OSP.

Podľa ust. § 141a ods. 1 veta štvrtá OSP cit. „Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.“ Platí teda, že súd môže pre nezloženie preddavku na trovy konania konanie zastaviť len vtedy, ak kumulatívne nastanú nasledovné právne skutočnosti:

- navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezložil;*
- odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil;*

Právne nie je možné, aby súd pre nezloženie preddavku na trovy konania konanie zastavil vtedy, ak:

- navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezložil;*
- odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok, ho nezložil;*

a ani v prípade, že

- navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezložil;*
- odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok, ho zložil.*

Právna úprava reflektuje vôľu zákonodarcu zachovávať zásady spravodlivého súdneho konania aj v prípade rozhodovania súdu o návrhu odporcu podaného podľa ust. § 141a OSP. Bolo by totižto porušením zásady rovnosti účastníkov konania, ak by súd legálne mohol na návrh vecne oslobodenej žalovanej strany, ktorá má evidentný záujem na tom, aby konanie pred súdom neprebiehalo, disproportionalne zaťažiť žalobcu povinnosťou uhradiť bez existencie racionálneho dôvodu vysokú finančnú sumu a previazať splnenie

tejto povinnosti s udelením sankcie v podobe zastavenia konania. Obiter dictum, ak by žalovaný, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní (v okolnostiach daného prípadu Slovenská republika) mohol svojím úkonom vytvoriť iracionálnu prekážku, ktorá by spôsobila zastavenie konania (t. j. podať bez odôvodnenia návrh na zloženie preddavku na trovy konania), a súd by o takom návrhu rozhodol uložením povinnosti preddavok zložiť, došlo by k porušeniu základného práva žalobcu na súdnu ochranu, osobitne práva na prístup k súdu, ktoré je jeho imanentnou súčasťou.

Súd môže uložiť žalobcovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa ust. § 141a ods. 1 OSP len vtedy, ak o takejto povinnosti rozhoduje na návrh žalovaného, ktorý má, resp. v prípade pozitívneho rozhodnutia bude mať, povinnosť zložiť preddavok na trovy konania a to v rovnakej výške ako žalobca. V prípade, ak návrh na zloženie preddavku podal žalovaný, ktorý nemá povinnosť, resp. v prípade pozitívneho rozhodnutia súdu nebude mať povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v rovnakej výške ako žalobca, pretože jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, musí súd takýto návrh zamietnuť a to s poukazom na ústavne súladnú interpretáciu ust. § 141a ods. 1 OSP.

Uloženie povinnosti žalobcovi zložiť preddavok na trovy konania tam, kde je žalovaný od takejto povinnosti vecne oslobodený, postráda akýkoľvek zmysel, pretože aj keď žalobca zaťažený povinnosťou preddavok nezloží, konanie nemožno zastaviť...»

Sťažovateľka upozorňuje na to, že okresný súd si túto jej argumentáciu osvojil v skutkovo a právne podobných konaniach, v ktorých vystupujú tí istí účastníci a kde sa rozhodovalo o totožných návrhoch odporkyne na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania. V týchto prípadoch bol ale návrh odporkyne zamietnutý (napr. uznesenia okresného súdu č. k. 16 C 162/2011-161 z 21. marca 2012 a č. k. 16 C 163/2011-161 z 21. marca 2012).

Sťažovateľka ďalej zdôrazňuje, že je v konaní vedenom okresným súdom vecne oslobodená od platenia súdnych poplatkov v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 písm. k) zákona o súdnych poplatkoch. Vecné oslobodenie od súdnych poplatkov sa vzťahuje na celé

konanie, a preto nie je dôvod, aby bola sťažovateľka posudzovaná z pohľadu splnenia predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov. Tam, kde zákon presne ustanoví, že navrhovateľ je oslobodený od platenia súdneho poplatku v konaní, v ktorom sa domáha náhrady škody v súvislosti s nesprávnym úradným postupom, je „bizarne“, aby mu zároveň ustanovil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania bez toho, aby takúto povinnosť mal aj odporca.

Sťažovateľka ďalej namieta, že okresný súd ignoroval formálnu podmienku § 141a ods. 1 OSP, podľa ktorej je možné rozhodovať o uložení povinnosti zložiť preddavok len vtedy, ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ako aj pravidlo obsiahnuté v § 141a ods. 2 OSP, podľa ktorého výška preddavku je 5 % z peňažnej sumy uplatňovanej navrhovateľom, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. V posudzovanom prípade je zjavné, že sťažovateľkou uplatňovaná istina neprevyšuje 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu a požadovaná suma preddavku nepredstavuje 5 % uplatňovanej istiny.

Podľa sťažovateľky návrh odporkyne neobsahoval žiadne odôvodnenie účelu, na ktorý by mal byť zložený preddavok použitý. Okresný súd sa účelnosťou a dôvodmi vôbec nezaoberal. Pritom je zrejmé, že zloženie tak enormne vysokej sumy nemôže slúžiť racionálnemu cieľu. V tomto type konania objektívne nemôžu vzniknúť také trovy, ktoré by mali byť kryté tak enormne vysokou sumou preddavku. Účel návrhu je preto podľa sťažovateľky viac než zřejmý. Ide o to, aby bola postavená do bezvýchodiskovej situácie tak, aby rezignovala na uplatňovanie svojich legitímnych práv a prestala žiadať od odporkyne náhradu škody a nemajetkovej ujmy.

Sťažovateľka tiež uviedla, že postúpila „časť nároku uplatneného v tomto konaní, spočívajúcu v pohľadávke na náhradu škody. t. j. istiny, poplatku z omeškania a nákladov spojených s uplatnením istiny, na inú osobu. Sťažovateľ si ponechal pohľadávku, ktorej obsahom je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Uvedená skutočnosť odôvodňuje zmenu v účastníkoch konania, tak ako ju navrhoval sťažovateľ. O návrhu sťažovateľ na pristúpenie účastníka k dnešnému dňu nebolo rozhodnuté.“. Podľa sťažovateľky prevod prevažnej časti

uplatneného nároku na inú osobu spôsobil, že nespĺňa podmienky na vznik povinnosti zložiť preddavok, teda „v konaní neuplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu“.

V súvislosti s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu sťažovateľka upriamuje pozornosť na vec vedenú pod sp. zn. I. ÚS 112/2012, v rámci ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že Okresný súd Poprad mu svojím uznesením uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 792 850 €. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 7. marca 2012 prijal sťažnosť na ďalšie konanie a zároveň odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia Okresného súdu Poprad a neskôr *„nálezom I. ÚS 112/2012-30 rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom a uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 13 C 270/08-938 z 9. januára 2012, t. j. vydaním uznesenia o povinnosti zložiť preddavok na trovy súdneho konania...“*

Z uvedeného sa javí, že v právne zhodných veciach, kde nevystupuje ako sťažovateľ L. a. s. sa Ústavný súd SR bude meritórne zaoberať sťažnosťou a prijme ju na ďalšie konanie a dokonca konštatuje porušenie základných práv sťažovateľa, avšak vo veciach, v ktorých vystupuje ako sťažovateľ L. a. s. sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú...

Spomenutý postup Ústavného súdu SR a protichodné rozhodnutia v právne zhodných veciach svedčia o nekonzistentnom rozhodovaní Ústavného súdu SR. Taký postup prispieva k porušovaniu základných práv a právnej neistote.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie ňou označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým uznesením okresného súdu, zruší napadnuté uznesenie a vec vráti na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 €, ako aj úhradu trov konania.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 25 C 169/2011 zo 7. februára 2013.

Zo sťažnosti možno vyvodíť, že jej podstatou je námietka sťažovateľky, podľa ktorej napadnutým uznesením okresného súdu došlo k neprípustnému zásahu do jej základného práva na súdnu ochranu, a to konkrétne do jej práva na prístup k súdu, keďže v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP ak navrhovateľ preddavok v určenej lehote nezloží

a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku zastaví.

Podľa názoru ústavného súdu je v posudzovanom prípade už na prvý pohľad zrejmé, že napadnutým uznesením okresného súdu k neprípustnému zásahu do označeného základného práva dôjsť nemohlo. Samotné vydanie napadnutého uznesenia, ale ani nadobudnutie právoplatnosti tohto uznesenia nemá totiž bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre sťažovateľku. K dôsledkom, na ktoré sťažovateľka v sťažnosti poukazuje, by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení konania v zmysle už citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (obdobne pozri napr. II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012).

Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania bude mať sťažovateľka možnosť uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto v takomto prípade budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými právami, porušenie ktorých sťažovateľka touto sťažnosťou namieta. Za týchto okolností ústavný súd považuje podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže sťažovateľka bude mať v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 25 C 169/2011 k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojich základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia považoval ústavný súd za potrebné vyjadriť sa aj k námietke „nekonzistentnosti“ jeho rozhodovacej činnosti v obdobných či rovnakých prípadoch. Sťažovateľka v tejto súvislosti s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 uvádza, že ústavný súd sa „v právne zhodných veciach, kde nevystupuje ako sťažovateľ L. a. s.“, sťažnosťou meritórne zaoberá, sťažnosť prijme na ďalšie konanie, a „dokonca konštatuje porušenie základných práv sťažovateľa, avšak vo veciach, v ktorých vystupuje ako sťažovateľ L. a. s. sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú“. V súvislosti s uvedeným ústavný súd nemá síce dôvod spochybňovať sťažovateľkou tvrdenú skutočnosť, že v obdobnej právnej veci nálezom sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 vyslovil porušenie práv podľa ústavy a dohovoru, ku ktorým malo dôjsť uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 13 C 270/08-938 z 9. januára 2012, ktorým bola účastníkovi konania uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, avšak zároveň zdôrazňuje, že s prihliadnutím na ďalšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu išlo o ojedinelý (menšinový) názor jedného zo senátov ústavného súdu, ktorého ojedinelosť preukazuje aj uznesenie toho istého senátu (I. ÚS), ktorý v obdobnej veci (nie vo veci sťažovateľky, pozn.) uznesením sp. zn. I. ÚS 440/2012 z 3. októbra 2012 (teda po vydaní uznesenia sp. zn. I. ÚS 112/2012) sťažnosť už meritórne neposudzoval, ale ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2013